

Zapytanie pisemne w lutym 2014 r.
Numer roboczy 212

Pytanie nr 212:

Jakie działania chce podjąć Rząd Federalny, by w kwestii wypłat tzw. niemieckich rent z tytułu pracy w getcie dla byłych ofiar niemieckiego faszyzmu uwzględnić wypłatami również mieszkających jeszcze w Polsce Żydów, w szczególności 130 spośród żyjących jeszcze 260 osób, które według informacji znajdującego się w Warszawie Stowarzyszenia Żydów Kombatantów i Poszkodowanych w II Wojnie Światowej już w roku 2009 zostały zweryfikowane przez Federalny Urząd ds. Służb Centralnych i otwartych Kwestii Majątkowych w Bonn, którym Rząd Federalny jednak nadal powołując się na polsko-niemiecką Umowę o rentach z roku 1975 nie wypłaca tzw. niemieckiej renty z tytułu pracy w getcie, argumentując, że te osoby ponoć otrzymują zgodne z prawem świadczenia emerytalno-rentowe polskiego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ZUS, który w rzeczywistości uwzględnia jedynie czas pobytu w getcie jako czas pracy/ekspektatywę, jednak nie przewiduje odrębnej renty za pobyt w getcie?

Odpowiedź:

Zgodnie z Polsko-niemiecką Umową o zaopatrzeniu emerytalnym i wypadkowym z 9 października 1975 zawarta pomiędzy Republiką Federalną Niemiec a Polską Rzeczypospolitą Ludową świadczenia przyznaje się według tzw. zasady włączenia i integracji okresów.

Okresy ubezpieczeniowe pochodzące z jednego Państwa strony Umowy przejmowane są przez system drugiego Państwa strony Umowy. Zamieszkałe w Polsce osoby z niemieckimi okresami ubezpieczenia mają tym samym roszczenie do emerytury/renty zgodnie z ustawodawstwem polskim, w taki sposób, jak gdyby niemieckie okresy ubezpieczenia zaistniały w Polsce. Tak jak Rzeczpospolita Polska zobowiązana jest do spełnienia wynikających z Umowy tych zobowiązań, tak z drugiej strony Republika Federalna Niemiec w przypadku osób zamieszkałych w Niemczech jest zobowiązana do uwzględnienia w rencie niemieckiej polskich okresów ubezpieczenia tak, jak gdyby zaistniały one w Niemczech.

Polsko-niemiecka Umowa o zaopatrzeniu emerytalnym i wypadkowym z 1975 roku dotyczy wszystkich osób niezależnie od obywatelstwa, które mogą udokumentować okresy ubezpieczeniowe w Polsce i/albo w Niemczech, które w dniu 31 grudnia 1990 r. posiadały stałe miejsce pobytu w Niemczech lub Polsce i dziś nadal tam mieszkają. Zgodnie z § 110 ustęp 3 szóstej księgi Kodeksu socjalnego (SGB VI) Umowa jako porozumienie między państwowe ma nadrzędny charakter w stosunku do prawa krajowego.

Osobom, których stałe miejsce pobytu w dniu 31 grudnia 1990 r. było w Polsce i nadal tam jest, niemiecki zakład ubezpieczeń emerytalno-rentowych na podstawie mającego pierwszeństwo między państwowe porozumienia w Polsko-niemieckiej Umowie o zaopatrzeniu emerytalnym i wypadkowym z 1975 r. zgodnie § 110 ustęp 3 szóstej księgi Kodeksu socjalnego (SGB VI) nie może przyznać renty/emerytury nawet wówczas, jeśli takie roszczenie w zasadzie już istniałoby na podstawie prawa wewnętrznego. Ponadto obydwa państwa nie mają możliwości w ramach ustawodawstwa wewnętrznego jednostronnie rozszerzać lub ograniczać wyjątki od zasady włączenia okresów uzgodnionych w artykułach 15 i 16 Polsko-niemieckiej Umowy o zaopatrzeniu emerytalnym i wypadkowym z 1975 r. Stąd też właściwym dla wypłacania emerytur/rent osobom mieszkającym w Polsce wynikających zarówno z polskich jak i niemieckich okresów ubezpieczenia jest wyłącznie polski ubezpieczyciel. Do niemieckich okresów ubezpieczenia należą także okresy płacenia składek na podstawie zatrudnienia w getcie zgodnie z Ustawą o wypłacaniu rent z tytułu zatrudnienia w getcie [Zahlbarmachung von Renten aus Beschäftigungen in einem Ghetto – (ZRBG)], tak że wyłączenie płatności obejmuje również renty za ten okres. Federalny Sąd ds. Socjalnych potwierdził to w swym wyroku z dnia 10 lipca 2012 r. (sygnatura sprawy: Az. B 13 R 17/11 R). Federalne Ministerstwo Pracy i Spraw Socjalnych bada jednak możliwość znalezienia rozwiązań w drodze odstępstwa od istniejącego stanu prawnego.